[2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 451: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 610

ਗੌਤਮ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ

ਬਨਾਮ

ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3447)

20 ਅਗਸਤ 2024

[ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ ਅਤੇ ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਮਾਮਲਾ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕਲੌਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਹਿਰਾਸਤ - ਦਾਅਵਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਿਤਾ, ਇਕਲੌਤਾ ਜੀਵਿਤ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜੋ ਆਪਣੀ ਭਰਜਾਈ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਸ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਵਿਡ-19 ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ - ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜੋ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵੱਡਾ ਸੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ - ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਿਤਾ ਨੇ 1890 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਆਪਣੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ - ਪਿਤਾ ਨੇ ਫਿਰ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਦਰੁਸਤਤਾ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ-ਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ - ਨਾਲ ਹੀ, ਹੈਬੀਅਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 133 ਅਧੀਨ। 226 ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ - ਸਿਰਫ਼ ਬਦਕਿਸਮਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਹਿਰਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ - ਉਸਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ - ਹੁਣ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ

ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਫੋਟੋਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਘਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਬੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਿਆ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ, ਜਿਸਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭਰਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਾ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਵਾਰਡ ਐਕਟ, 1890। [ਪੈਰਾ 11-17]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਤੇਜਸਵਿਨੀ ਗੌਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [2019] 7 ਐਸਸੀਆਰ 335: (2019) 7 ਐਸਸੀਸੀ 42 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਡਾ. (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਵੀਨਾ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਕਪੂਰ (1981) 3 ਐਸਸੀਸੀ 92; ਨਿਰਮਲਾ ਬਨਾਮ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2024) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ 758; ਅਤਹਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਸਿਰਾਜ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰ [2010] 1 ਐਸਸੀਆਰ 49: (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ 654 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਵਾਰਡ ਐਕਟ, 1890; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਸਿਰਫ਼ ਪਿਤਾ-ਮਾਤਾ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੂੰ ਦੇਣਾ; ਹਿਰਾਸਤ; ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ; ਕੋਵਿਡ-19; ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗਤਾ; ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ; ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ; ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ।

ਗੌਤਮ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3447

2024 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀਸੀਆਰਐਲ ਨੰਬਰ 416 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 03.04.2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਸੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤਿਵਾੜੀ, ਅਨੁਰਾਗ ਤਿਵਾੜੀ, ਅਜੈ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਾਹਿਬ ਪਟੇਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਹਿਰੀਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਧੀਰ ਮੈਂਦਿਰੱਤਾ, ਸੌਰਭ ਗੋਇਲ, ਆਦਿਤਿਆ ਸਲੂਜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੰਸ਼ਿਕਾ ਸੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਿਸ਼ਾ ਭੱਲਾ, ਧਰੁਵ ਰਾਜਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸ਼ਿਤਾ ਸੱਭਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਮਧੂਮਿਤਾ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼੍ਰੀਜਾ ਚੌਧਰੀ, ਅਨੰਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਜਲ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਨਚੀਕੇਤਾ ਜੋਸ਼ੀ, ਸਿਧਾਰਥ ਸਿਨਹਾ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਆਦਿਤਿਆ ਸ਼ੰਕਰ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਫੌਜਦਾਰੀ) ਨੰ. 416 ਆਫ 2024 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਣਜੀਆਂ) ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲੀਆ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

3.1 27 ਜਨਵਰੀ 2012 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਬਰਤ ਦਾਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੋ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ - ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ, ਮਾਸਟਰ ਦਿਵਯਾਂਸ਼ੂ ਦਾਸ, 11 ਸਤੰਬਰ 2013 ਨੂੰ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ/ਬੇਬੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ, 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਨੂੰ।

3.2 ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਸਿਰਫ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਲਾਗ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੁਖਾਂਤ ਵਾਪਰਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ 13 ਮਈ 2021 ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਲਾਗ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ।
3.3 ਆਪਣੇ ਅਜ਼ੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸੋਗ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਭਾਬੀ ਹੈ, ਤੋਂ ਮਦਦ ਲਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਆਪਣੀ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ/ਰੋਕ-ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਹੱਲ ਵਜੋਂ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਸਕੇ ਜੋ ਉਹ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

3.4 ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਲੜਕੀ ਅਜੇ ਕਾਫ਼ੀ ਛੋਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੀ।

3.5 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਬੇਲਦਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਵੀ ਲੈ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 6 ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3.6 ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
3.7 ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 7 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ, ਗਾਰਡੀਅਨਜ਼ ਐਂਡ ਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ, 1890 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ GP/71/2023 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ, ਇੱਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਬੇਲਦਾ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

3.8 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 30 ਜਨਵਰੀ 2024 ਨੂੰ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। (ਫੌਜਦਾਰੀ) 2024 ਦਾ ਨੰਬਰ 416, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
3.9 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 7 ਫਰਵਰੀ 2024 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਗਾਰਡੀਅਨਜ਼ ਐਂਡ ਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲਗੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਚੋਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3.10 ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। 17 ਮਈ 2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਜ਼ਰੀਏ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਉਸਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਤਰਿਮ ਵਿਵਸਥਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ।
4. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਹਿਰੇਨ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਜੀਵਤ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇੱਕ ਖੰਭੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਤੇਜਸਵਿਨੀ ਗੌਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।[1]

6. ਸ਼੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਰਹੇ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਬੇਲਦਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸਦੇ ਜੈਵਿਕ ਭਰਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
7. ਸ਼੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

8. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਗਾਰਡੀਅਨ ਅਤੇ ਵਾਰਡ ਐਕਟ, 1890 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸਵਰਗੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਬਰਤ ਦਾਸ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਈ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਡਾ. (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਵੀਨਾ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਕਪੂਰ, ਨਿਰਮਲਾ ਬਨਾਮ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ[3] ਅਤੇ ਅਤਹਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਸਿਰਾਜ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰ[3] ਅਤੇ ਅਤਹਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਸਿਰਾਜ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰ[3] ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਤੇਜਸਵਿਨੀ ਗੌਡ (ਉਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਤੀ ਟੀ.ਬੀ. ਮੈਨਿਨਜਾਈਟਿਸ ਅਤੇ ਪਲਮਨਰੀ ਟੀ.ਬੀ. ਨਾਲ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਤੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਭੈਣ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਸ਼ਿਖਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬਿਮਾਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਈ। ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ, ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਾ ਪਤਨੀ ਦੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ

[2019] 7 ਐਸਸੀਆਰ 335: (2019) 7 ਐਸਸੀਸੀ 42:2019 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 630

ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਅਤੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪਤਨੀ ਦੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"21. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਾਂ ਜ਼ੇਲਮ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਭਰਾ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਪਿਤਾ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਾ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਪਸੰਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਿਤਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਉਪਾਅ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।"

10. ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:

"34. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਜ਼ੀ ਜੈਕਬ [ਰੋਜ਼ੀ ਜੈਕਬ ਬਨਾਮ ਜੈਕਬ ਏ. ਚੱਕਰਮੱਕਲ (1973) 1 ਐਸਸੀਸੀ 840] ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਿਤਾ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ, ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਆਮ ਆਰਾਮ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕਈ ਕਾਰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਬੱਚੀ ਸ਼ਿਖਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਚੌਦਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਾਮਵਰ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਸਥਿਰ ਹੈ।

---

2 (1981) 3 ਐਸਸੀਸੀ 92

3 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ 758: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 370

4 [2010] 1 ਐਸਸੀਆਰ 49: (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ 654: 2010 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 7

35. ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਬੱਚੇ ਨੇ ਨਾ ਹੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਔਰਤ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।"

11. ਤੇਜਸਵਿਨੀ ਗੌਡ (ਉਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਾਂਗ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਵੀ ਅਜੀਬ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕੋਵਿਡ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤਨੀ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੱਚੇ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਿਵਯਾਂਸ਼ੂ ਦਾਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਹੁਣ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਖੁਸ਼ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

12. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੈਂਟਰਲ ਵੇਅਰਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ (ਕਲਾਸ ਏ ਅਫਸਰ) ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 6 ਜਿਸਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਿਆ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ, ਜਿਸਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭਰਾ ਦੇ ਸਾਥ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤਨੀ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ।

13. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਭਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਹਿਰਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੈ।

14. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਵਜੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ-ਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

15. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਨਿਰਮਲਾ (ਉਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

16. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਧਾਗਾ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਭਲਾਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਾ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

17. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:
(i) ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
(ii) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
(iii) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੁਰੰਤ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(iv) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਨੂੰ ਹਰ ਬੁੱਧਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 04:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 06:00 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਸੁਗੰਧਾ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

18. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

*ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ